РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

11 декември 2007 година *

По дело C-438/05

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Обединеното кралство) с акт от 23 ноември 2005 г., постъпил в Съда на 6 декември 2005 г., в рамките на производство по дело

International Transport Workers' Federation,

Finnish Seamen's Union

срещу

Viking Line ABP,

OÜ Viking Line Eesti,

* Език на производството: английски.

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н P. Jann, г-н A. Rosas, г-н K. Lenaerts, г-н U. Lõhmus и г-н L. Bay Larsen, председатели на състави, г-н R. Schintgen (докладчик), г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н K. Schiemann, г-н J. Makarczyk, г-н P. Kūris, г-н E. Levits и г-н A. Ó Caoimh, съдии,

генерален адвокат: г-н M. Poiares Maduro,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 10 януари 2007 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за International Transport Workers' Federation, от г-н M. Brealey, QC, подпомаган от г-жа M. Demetriou, barrister, упълномощени от г-жа D. Fitzpatrick, solicitor,

— за Finnish Seamen's Union, от г-н M. Brealey, QC, подпомаган от г-жа M. Demetriou, barrister, упълномощени от г-н J. Tatten, solicitor,

— за Viking Line ABP и OÜ Viking Line Eesti, от г-н M. Hoskins, barrister, упълномощен от г-н I. Ross и г-н J. Blacker, solicitors,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-жа E. O'Neill, в качеството на представител, подпомагана от г-н D. Anderson, QC, както и от г-н J. Swift и г-жа S. Lee, barristers,

— за белгийското правителство, от г-жа A. Hubert, в качеството на представител,

— за чешкото правителство, от г-н T. Boček, в качеството на представител,

— за датското правителство, от г-н J. Molde, в качеството на представител,

— за германското правителство, от г-н M. Lumma и г-жа C. Schulze-Bahr, в качеството на представители,

— за естонското правителство, от г-н L. Uibo, в качеството на представител,

— за френското правителство, от г-н G. De Bergues и г-жа O. Christmann, в качеството на представители,

— за Ирландия, г-н D. O'Hagan, в качеството на представител, подпомаган от г-н E. Fitzsimons и г-н B. O'Moore, SC, както и от г-н N. Travers, BL,

— за италианското правителство, от г-н I. M. Braguglia, в качеството на представител, подпомаган от г-н G. Albenzio, avvocato dello Stato,

— за латвийското правителство, от г-жа E. Balode-Buraka и г-жа K. Bārdiņa, в качеството на представители,

— за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer и г-н G. Hesse, в качеството на представители,

— за полското правителство, от г-н J. Pietras и г-н M. Korolec, в качеството на представители,

— за финландското правителство, от г-жа E. Bygglin и г-жа A. Guimaraes-Purokoski, в качеството на представители,

— за шведското правителство, от г-н A. Kruse и г-жа A. Falk, в качеството на представители,

— за норвежкото правителство, от г-жа K. Waage и г-жа K. Fløistad, както и от г-н F. Sejersted, в качеството на представители,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н F. Benyon, г-н J. Enegren и г-н K. Simonsson, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 23 май 2007 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 43 ЕО, от една страна, а от друга — на Регламент (ЕИО) № 4055/86 на Съвета от 22 декември 1986 година относно прилагането на принципа на свободното предоставяне на услуги по отношение на морския транспорт между държави-членки и между държави-членки и трети страни (ОВ L 378, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 173).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между International Transport Workers' Federation (Международна федерация на транспортните работници, наричана по-нататък „ITF“), както и Finnish Seamen's Union (Suomen Merimies-Unioniry, Съюз на финландските моряци, наричан по-нататък „FSU“), от една страна, и Viking Line ABP (наричано по-нататък „Viking“), както и дъщерното му дружество OÜ Viking Line Eesti (наричано по-нататък „Viking Eesti“), от друга страна, по повод на колективно действие и заплахи от такова действие, които могат да разубедят Viking да промени регистрацията на един от плавателните си съдове, плаващ под финландски флаг, и да го регистрира под флага на друга държава-членка.

Правна уредба

Общностна правна уредба

3 Член 1, параграф 1 от Регламент № 4055/86 предвижда:

„Правото на свободно предлагане на транспортни услуги по море между държави-членки и между държави-членки и трети страни се прилага за граждани на държави-членки, които са установени в друга държава-членка, различна от тази на лицето, за което са предназначени услугите“.

Национална правна уредба

4 От акта за препращане следва, че член 13 от Конституцията на Финландия, който признава правото на синдикално организиране и свободата на сдружаване с цел защита на други интереси, се тълкува в смисъл, че позволява на синдикатите да предприемат колективни действия срещу дружества с цел защита на интересите на работниците.

5 Въпреки това правото на стачка във Финландия подлежи на известни ограничения. В този смисъл според практиката на Върховния съд на тази държава това право в частност не може да се упражни, когато стачката противоречи на добрите нрави или е забранена от националното или общностното право.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

6 Дружеството Viking, учредено съгласно финландското право, е важен икономически оператор с предмет на дейност фериботни превози. Дружеството експлоатира седем плавателни съда, сред които „Rosella", плаващ под финландски флаг и осигуряващ морската връзка между Талин (Естония) и Хелзинки (Финландия).

7 FSU е финландски моряшки синдикат, който наброява около 10 000 членове. Членовете на екипажа на „Rosella" членуват в този синдикат. FSU членува в ITF, която е международна федерация на синдикатите на работниците в сектора на транспорта със седалище в Лондон (Обединеното кралство). ITF обединява 600 синдиката, установени в 140 държави.

8 От акта за препращане следва, че една от основните политики, прокарвани от ITF, е борбата ѝ с регистрирането на плавателни съдове под удобен флаг. Основните цели на тази политика са, от една страна, установяването на реална връзка между флага, под който плава плавателният съд, и гражданството на собственика му, а от друга страна, защитата и подобряването на условията на труд на екипажите на плавателните съдове, плаващи под удобен флаг. ITF смята, че даден плавателен съд е регистриран под удобен флаг, когато лицето, което е негов действителен собственик и упражнява контрол върху него, е установено в държава, различна от държавата на флага, под който е регистриран плавателният съд. Съобразно политиката на ITF единствено синдикатите, установени в държавата, в която е установен действителният собственик на плавателния съд, имат правото да сключват колективни споразумения във връзка със съответния плавателен съд. Кампанията срещу регистрирането на плавателни съдове под удобен флаг се осъществява чрез бойкоти и други действия на солидарност между работниците.

9 Докато плавателният съд „Rosella“ плава под финландски флаг, Viking е длъжно по силата на финландското право и на приложимия колективен трудов договор да заплаща на членовете на екипажа трудови възнаграждения в еднакъв размер с тези във Финландия. За разлика от това трудовите възнаграждения на естонските екипажи са по-ниски от получаваните от финландските. Плавателният съд „Rosella“ е експлоатиран на загуба поради пряката конкуренция на естонските плавателни съдове, които осигуряват същата връзка при по-ниски разходи за трудови възнаграждения. Вместо да продаде посочения плавателен съд, през октомври 2003 г. Viking планира да промени флага му, като го регистрира в Естония или Норвегия, за да може да сключи нов колективен трудов договор със синдикат, установен в една от тези държави.

10 В съответствие с финландското право Viking съобщава за плановете си на FSU и на екипажа на „Rosella“. В хода на срещите на страните FSU открито възразява срещу подобен проект.

11 На 4 ноември 2003 г. FSU изпраща електронно съобщение до ITF, с което я информира за проекта за промяна на флага на „Rosella“. В това съобщение

между другото се посочва, че „действителният собственик на „Rosella“ е установен във Финландия и че FSU следователно запазва правото на договаряне с Viking“. FSU иска от ITF да препрати информацията на всички членуващи в нея синдикати и да ги прикани да не преговарят с Viking.

12 На 6 ноември 2003 г. ITF изпраща до членовете си циркулярно писмо (наричано по-нататък „циркулярно писмо на ITF“), с което им нарежда да се въздържат от започване на преговори с Viking или с Viking Eesti, като се предполага, че синдикатите — членове на ITF, спазват тази препоръка поради принципа на солидарност между тях и поради риска от налагане на санкция при неспазване на посоченото циркулярно писмо.

13 Приложимото за „Rosella“ споразумение за щатния състав изтича на 17 ноември 2003 г., така че след тази дата FSU не е обвързан с наложеното от финландското законодателство задължение за социален мир. След това той обявява стачка с искане Viking да увеличи щатния състав на „Rosella“ с осем души и същевременно да се откаже от проекта си за промяна на флага на този плавателен съд.

14 Viking се съгласява да увеличи екипажа с осем души, но отхвърля възможността да се откаже от посочения проект.

15 FSU обаче не е склонен да се съгласи с подновяване на споразумението за щатния състав и в писмо от 18 ноември 2003 г. посочва, че приема такова подновяване само при две условия: от една страна, независимо от евентуалната промяна на флага на „Rosella“ Viking да се задължи да спазва в бъдеще финландското право, приложимия колективен трудов договор, общото споразумение, както и споразумението за щатния състав на посочения плавателен съд, а от друга страна, евентуалната промяна на флага да не води до уволнения на наетите на борда лица на плавателните съдове, регистрирани под финландски

флаг и притежавани от тази компания, нито до промяна на условията на труд без съгласието на работниците. В съобщения до печата FSU обосновава позицията си с необходимостта от закрила на работните места във Финландия.

16 На 17 ноември 2003 г. Viking сезира Съда по трудови спорове (Финландия) с искане да се установи, че за разлика от защитаваната от FSU позиция споразумението за щатния състав продължава да обвързва страните. Като се основава на тезата си, че посоченото споразумение е с изтекъл срок, FSU обявява намерението си на 2 декември 2003 г. да започне стачно движение във връзка с „Rosella“ в съответствие с финландския закон за медиацията при социалните спорове.

17 На 24 ноември 2003 г. Viking научава за съществуването на циркулярното писмо на ITF. На следващия ден дружеството предявява иск пред първоинстанционния съд в Хелзинки (Финландия), целящ да се забрани обявеното от FSU стачно движение. Съдът по трудови спорове насрочва първото заседание по делото за 2 декември 2003 г.

18 Според препращащата юрисдикция FSU напълно съзнава факта, че основното му искане, а именно при промяна на флага екипажът да продължи да полага труд съгласно условията на финландското право и на приложимия колективен трудов договор, би обезсмислило тази промяна, тъй като нейната основна цел е да позволи на Viking да намали разходите си за трудови възнаграждения. Освен това като последица от регистрирането на „Rosella“ под естонски флаг Viking щяло да изгуби възможността, най-малкото що се отнася до „Rosella“, да получава държавните помощи, отпускани от финландското правителство за плаващите под финландски флаг плавателни съдове.

19 В хода на помирителна процедура Viking поема задължението на първо време промяната на флага да не доведе до уволнения. Тъй като FSU въпреки това отказва да отмени стачката, на 2 декември 2003 г. Viking слага край на спора,

като приема исканията на този синдикат и оттегля предявените си по съдебен ред искания. Освен това то поема задължението да не започва процедура по промяна на флага преди 28 февруари 2005 г.

20 На 1 май 2004 г. Република Естония става член на Европейския съюз.

21 Тъй като експлоатирането на „Rosella" продължава да е на загуба, Viking не се отказва от намерението си да регистрира посочения плавателен съд под естонски флаг. Доколкото циркулярното писмо на ITF все още в сила, тъй като ITF никога не го е оттегляла, изпратеното от последната искане до членуващите в нея синдикати във връзка с „Rosella" все още поражда действие.

22 На 18 август 2004 г. Viking сезира High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Обединеното кралство) с иск тази юрисдикция да обяви действието на ITF и FSU за противоречащо на член 43 ЕО, да задължи ITF да оттегли циркулярното писмо, а FSU — да се въздържа от нарушаване на правата, предоставени на Viking съгласно общностното право.

23 С решение от 16 юни 2005 г. посочената юрисдикция уважава искането на Viking по съображението, че колективното действие, както и заплахите от колективно действие на ITF и FSU налагат ограничения на свободата на установяване, които противоречат на член 43 ЕО, а при условията на евентуалност представляват незаконосъобразни ограничения на свободното движение на работници, както и на свободното предоставяне на услуги по смисъла на членове 39 ЕО и 49 ЕО.

24 На 30 юни 2005 г. ITF и FSU обжалват посоченото решение пред препращащата юрисдикция. В подкрепа на жалбата си те по-специално посочват, че правото на синдикатите на колективни действия за запазване на работните места представлява основно право, признато с дял XI от Договора за ЕО, по-специално с член 136, първа алинея ЕО, който предвижда, че: „Общността и държавите-членки, като осъзнават основните социални права, като онези, залегнали в Европейската социална харта, подписана в Торино на 18 октомври 1961 г., и в Хартата на Общността за основните социални права на работниците, си поставят за цел насърчаване на заетостта, подобряване на условията на живот и труд, така че да се постигне тяхното хармонизиране, докато се осъществява подобряването, осигуряване на подходяща социална закрила, социален диалог, развитие на човешките ресурси с оглед високо и устойчиво равнище на заетост и борба с изключването от социалния живот“.

25 Всъщност споменаването в посочената разпоредба на Европейската социална харта и на Хартата на Общността за основните социални права на работниците означавало и позоваване на признатото с тези правни актове право на стачка. Следователно синдикатите имали правото на колективно действие срещу установен в държава-членка работодател, за да го разубедят да премести част или цялото предприятие в друга държава-членка.

26 Следователно се поставял въпросът дали Договорът има за цел да забрани синдикално действие в хипотезата, в която то цели да попречи на работодателя да се възползва от свободата на установяване поради икономически съображения. По аналогия обаче с практиката на Съда във връзка с дял VI от Договора (Решение от 21 септември 1999 г. по дело Albany, C-67/96, Recueil, стр. I-5751, Решение от 12 септември 2000 г. по дело Pavlov и др., C-180/98—C-184/98, Recueil, стр. I-6451 и Решение от 21 септември 2000 г. по дело Van der Woude, C-222/98, Recueil, стр. I-7111) дял III от посочения договор, както и членовете от него относно свободното движение на лица и услуги не следвало да се прилагат спрямо „същински синдикални действия“.

27 При тези условия, като счита, че решаването на правния спор, с който е сезиран, зависи от тълкуването на общностното право, Court of Appeal (Emgland & Wales) (Civil Division) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„Приложно поле на разпоредбите относно свободното движение

1) Когато синдикат или сдружение на синдикати предприема колективно действие срещу частно предприятие, с цел да го задължи да сключи колективен трудов договор със синдикат, установен в определена държава-членка, като в резултат за предприятието става безполезно да променя флага на плавателен съд, за да го регистрира под флага на друга държава-членка, остава ли това действие извън приложното поле на член 43 ЕО и/или на Регламент [...] № 4055/86 [...] поради социалната политика на Общността, включваща между другото дял XI от Договора за ЕО, и по-специално по аналогия със съображенията на Съда в Решение по дело [...] Albany ([посочено по-горе] точки 52—64)?

Хоризонтално непосредствено действие

2) Имат ли член 43 ЕО и/или Регламент № 4055/86 хоризонтално непосредствено действие, изразяващо се в предоставяне на частно предприятие на права, които могат да се противопоставят на друг частноправен субект, и по-специално на синдикат или на сдружение на синдикати, що се отнася до колективно действие на синдиката или на сдружението на синдикати?

Наличие на ограничения на свободното движение

3) Когато синдикат или сдружение на синдикати предприема колективно действие срещу частно предприятие, с цел да го задължи да сключи колективен трудов договор със синдикат, установен в определена държава-членка, като в резултат за предприятието става безполезно да променя флага на плавателен съд, за да го регистрира под флага на друга държава-членка, това действие ограничение ли е от гледна точка на член 43 ЕО и/или на Регламент № 4055/86?

4) Провежданата от сдружение на синдикати политика, според която плавателните съдове следва да плават под флага на държавата, в която е установено лицето, което е действителен собственик и упражнява контрол върху плавателния съд, така че синдикатите, установени в държавата на действителния собственик на плавателния съд, да имат правото да сключват колективни трудови договори във връзка с плавателния съд, представлява ли пряко дискриминационно, непряко дискриминационно или недискриминационно ограничение по член 43 ЕО или Регламент № 4055/86?

5) При определянето дали предприетото от синдикат или от сдружение на синдикати колективно действие представлява пряко дискриминационно, непряко дискриминационно или недискриминационно ограничение по член 43 ЕО или Регламент № 4055/86 има ли значение субективното намерение на синдиката или националната юрисдикция трябва да реши спора, като вземе предвид единствено обективните последици от това действие?

Установяване/услуги

6) Когато дружество майка е установено в държавата-членка А и планира да се установи в държавата-членка Б, като прехвърли под неин флаг регистрацията на плавателен съд, който трябва да се експлоатира от съществуващо в държавата-членка Б дъщерно дружество, 100 % от което са собственост на дружеството майка и което се намира под управлението и контрола на последното:

   а) може ли заплахата от колективно действие или самото колективно действие на синдикат или на сдружение на синдикати, с което се цели за дружеството майка да стане безполезно да упражнява правото си на установяване, предоставено му с член 43 ЕО, да представлява ограничение на това право и

   б) след промяната на флага на плавателния съд има ли право дъщерното дружество да се позовава на Регламент № 4055/86 във връзка с предоставяните от него услуги от държавата-членка Б към държавата-членка А?

Обосноваване

Пряка дискриминация

7) Ако колективното действие на синдикат или на сдружение на синдикати представлява пряко дискриминационно ограничение по член 43 ЕО или Регламент № 4055/86, може ли то по принцип да се обоснове с посоченото в член 46 ЕО изключение по съображения за обществен ред,

а) тъй като упражняването на колективно действие (сред които е стачното движение) е основно право, закриляно от общностното право, и/или

б) по съображения за защита на работниците?

Политиката на [ITF]: обективно обосноваване

8) Спазва ли справедливото равновесие между основното социално право на колективно действие, от една страна, и свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги, от друга, и обективно обоснована, подходяща, съразмерна и съответстваща на принципа на взаимното признаване ли е осъществяваната от сдружението на синдикатите политика, според която плавателните съдове следва да плават под флага на страната, в която е установено лицето, което е действителен собственик и упражнява контрол върху плавателния съд, така че синдикатите, установени в държавата, където е установен действителният собственик на даден плавателен съд, да имат правото да сключват колективни трудови договори във връзка с плавателния съд?

Действията на FSU: обективно обосноваване

9) Спазва ли стачното движение справедливо равновесие между основното социално право на колективно действие, от една страна, и свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги, от друга, и обективно обосновано, подходящо, съразмерно и съответстващо на принципа на взаимното признаване ли е то, когато:

— дружество майка, установено в държавата-членка А, е собственик на плавателен съд, плаващ под флага на държавата-членка А, и използва този плавателен съд да предоставя фериботни услуги между държавата-членка А и държавата-членка Б,

— дружеството майка желае да промени флага на плавателния съд и да го регистрира под флага на държавата-членка Б, за да прилага по-неблагоприятни условия на труд от тези, които са в сила в държавата-членка А,

— дружеството майка в държавата-членка А притежава 100 % от дъщерното дружество в държавата-членка Б, като последното се намира под управлението и контрола на дружеството майка,

— е предвидено дъщерното дружество да започне да експлоатира плавателния съд веднага след като той бъде регистриран под флага на държавата-членка Б, с екипаж, назначен в държавата-членка Б, попадащ в обхвата на колективен трудов договор, договорен с разположен в държавата-членка Б синдикат — член на ITF,

— дружеството майка остава действителен собственик на плавателния съд, а плавателният съд се отдава под наем на дъщерното дружество,

— плавателният съд продължава да предоставя всекидневно фериботни услуги между държавата-членка А и държавата-членка Б,

— синдикат, установен в държавата-членка А, предприема колективно действие, за да задължи дружеството майка и/или дъщерното дружество да сключи с него колективен трудов договор, с който дори след промяната на флага спрямо екипажа на плавателния съд да се прилагат условия, приемливи за синдикат, установен в държавата-членка А, и като

последица от който за дружеството майка става безполезно да променя флага на плавателния съд и да го регистрира под флага на държавата-членка Б?

10) Различен ли ще е отговорът на деветия въпрос, ако дружеството майка се задължи пред дадена юрисдикция от свое име и от името на всички дружества от същата група след промяната на флага на плавателния съд да не прекратява трудовото правоотношение на нито едно лице, нает от тези дружества (задължение, което не изисква подновяване на краткосрочните трудови договори и което не възпрепятства преназначаването на работниците при равностойни условия)?“

По преюдициалните въпроси

Предварителни бележки

28 Следва да се напомни, че според постоянната съдебна практика в рамките на предвиденото в член 234 ЕО сътрудничество между Съда и националните юрисдикции само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени, предвид особеностите на делото, както необходимостта от преюдициално заключение, за да може да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. При все това Съдът е приел, че не може да се произнесе по зададен от национална юрисдикция преюдициален въпрос, когато е съвсем очевидно, че в частност поисканото от тази юрисдикция тълкуване на общностното право няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство или когато представеният пред Съда проблем е от хипотетично естество (вж. Решение от 15 декември 1995 г. по дело Bosman, C-415/93, Recueil, стр. I-4921, точки 59 и 61, както и Решение от 25 октомври 2005 г. по дело Schulte, C-350/03, Recueil, стр. I-9215, точка 43).

29 В конкретния случай преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на разпоредбите на Договора, свързани със свободата на установяване, от една страна, а от друга — на Регламент № 4055/86 относно прилагането на принципа на свободното предоставяне на услуги по отношение на морския транспорт.

30 Необходимо е все пак да се установи, че доколкото свързаният със свободното предоставяне на услуги въпрос може да се зададе едва след планираната от Viking промяна на флага на „Rosella" и доколкото към датата, на която преюдициалните въпроси са поставени на Съда, тази промяна все още не е осъществена, преюдициалното запитване има хипотетичен характер и следователно е недопустимо в частта, която се отнася до тълкуването на Регламент № 4055/86.

31 При тези обстоятелства на поставените от препращащата юрисдикция въпроси е необходимо да се отговори единствено в частта им, с която се иска тълкуване на член 43 ЕО.

По първия въпрос

32 С първия си въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 43 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че от приложното му поле е изключено започнатото от синдикат или от обединение на синдикати колективно действие срещу предприятие, с цел последното да се принуди да сключи колективен трудов договор, чието съдържание може да го разубеди да се възползва от свободата на установяване.

33 В тази връзка следва да се напомни постоянната съдебна практика, според която членове 39 ЕО, 43 ЕО и 49 ЕО уреждат не само действията на органите

Основание [34]
Правна уредба [34]
Правна уредба на Общността [34]
Трудово законодателство [34]
Трудово законодателство, приложимо към [34]
Постановяването на услуги [34]
Постановяването на услуги [34]
Постановяването на услуги [34]
Постановяването на услуги [34]

на власт, но се разпростират и по отношение на други правни уредби, с които се цели колективно уреждане на труда на наетите и на самостоятелно заетите лица и на предоставянето на услуги (вж. Решение от 12 декември 1974 г. по дело Walrave и Koch, 36/74, Recueil, стр. 1405, точка 17, Решение от 14 юли 1976 г. по дело Donà, 13/76, Recueil, стр. 1333, точка 17, Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 82, Решение от по дело Deliége, C-51/96 и C-191/97, Recueil, стр. I-2549, точка 47, Решение от 6 юни 2000 г. по дело Angonese, C-281/98, Recueil, стр. I-4139, точка 31, както и Решение от 19 февруари 2002 г. по дело Wouters и др., C-309/99, Recueil, стр. I-1577, точка 120).

34 Тъй като условията на труд в различните държави-членки са уредени както със законови и подзаконови разпоредби, така и с колективни трудови договори и други актове, сключени или приети от частноправни субекти, ако действието на предвидените в посочените членове забрани се ограничи до актовете на органите на власт, ще възникне опасност от създаване на неравенство при прилагането им (вж. по аналогия Решение по дело Walrave и Koch, точка 19, Решение по дело Bosman, точка 84 и Решение по дело Angonese, точка 33, посочени по-горе).

35 В конкретния случай следва да се приеме, от една страна, че организирането на колективни действия от синдикатите на работниците трябва да се смята за израз на правната автономия, с която тези организации, които не са субекти на публичното право, разполагат по силата на синдикалната свобода, призната им по-специално с националното право.

36 От друга страна, както изтъкват FSU и ITF, колективни действия като разглежданите по главното производство, които е възможно да представляват последно средство за синдикалните организации да осъществят исканията си с цел колективно уреждане на труда, полаган от наетите от Viking лица, трябва да се считат за неразривно свързани с колективния трудов договор, чието сключване е цел на FSU.

37 Следователно колективни действия като посочените в първия въпрос на препращащата юрисдикция по принцип попадат в приложното поле на член 43 ЕО.

38 Този извод не може да се обори с различните доводи, изтъкнати от FSU, ITF и някои от държавите-членки, представили становища пред Съда в подкрепа на противоположната теза.

39 Най-напред датското правителство изтъква, че правото на сдружаване, правото на стачка и правото на локаут остават извън областта на установената в член 43 ЕО основна свобода, тъй като в съответствие с член 137, параграф 5 ЕО, изменен с Договора от Ница, Общността не е компетентна да урежда тези права.

40 В тази връзка е достатъчно да се напомни, че макар да е вярно, че в областите, които не са от компетентността на Общността, държавите-членки по принцип остават свободни да определят предпоставките за съществуване на разглежданите права и условията за упражняването им, това не променя факта, че все пак при упражняването на тази компетентност посочените държави са длъжни да спазват общностното право (вж. по аналогия, що се отнася до социалната сигурност, Решение от 28 април 1998 г. по дело Decker, C-120/95, Recueil, стр. I-1831, точки 22 и 23, както и Решение по дело Kohll, C-158/96, Recueil, стр. I-1931, точки 18 и 19; що се отнася до прякото данъчно облагане — Решение от 4 март 2004 г. по дело Комисия/Франция, C-334/02, Recueil, стр. I-2229, точка 21 и Решение от 13 декември 2005 г. по дело Marks & Spencer, C-446/03, Recueil, стр. I-10837, точка 29).

41 Следователно обстоятелството, че член 137 ЕО не се прилага нито към правото на стачка, нито към правото на локаут, не може да изключи колективно действие като разглежданото в главното производство от приложното поле на член 43 ЕО.

42 По-нататък, според становищата на датското и шведското правителство правото на колективно действие, включително правото на стачка, представлява основно право, което по тази причина е изключено от приложното поле на член 43 ЕО.

43 В тази връзка следва да се отбележи, че правото на колективно действие, включително правото на стачка, е признато както с различните международни актове, при изработването на които държавите-членки са сътрудничели или към които са се присъединили, като Европейската социална харта, подписана в Торино на 18 октомври 1961 г., впрочем изрично спомената в член 136 ЕО, и Конвенция № 87 относно синдикалната свобода и закрилата на правото на синдикално организиране, приета на 9 юли 1948 г. от Международната организация на труда, така и с изработените от посочените държави-членки актове на общностно ниво или в рамките на Съюза като Хартата на Общността за основните социални права на работниците, която е приета на проведеното в Страсбург заседание на Европейския съвет на 9 декември 1989 г. и също е спомената в член 136 ЕО, и като Хартата на основните права на Европейския съюз, прогласена на 7 декември 2000 г. в Ница (ОВ C 364, стр. 1).

44 Макар че правото на колективно действие, включително правото на стачка, трябва да се признае като основно право, неразделна част от общите принципи на общностното право, за чието спазване следи Съдът, това не означава, че упражняването му не може да подлежи на определени ограничения. Всъщност както се препотвърждава в член 28 от Хартата на основните права на Европейския съюз, посочените права са защитени в съответствие с общностното право и националните законодателства и практики. Освен това както следва от точка 5 от настоящото решение, правото на стачка според финландското право не може да се упражнява, когато стачката противоречи на добрите нрави или е забранена от националното или общностното право.

45 В тази връзка Съдът вече е постановил, че закрилата на основните права съставлява законен интерес, който по принцип може да обоснове ограничаването на задълженията, наложени от общностното право, дори и на тези, които са свързани с гарантирана от Договора основна свобода като свободното движение на стоки (вж. Решение от 12 юни 2003 г. по дело Schmidberger, C-112/00, Recueil, стр. I-5659, точка 74) или свободното предоставяне на услуги (вж. Решение от 14 октомври 2004 г. по дело Omega, C-36/02, Recueil, стр. I-9609, точка 35).

46 Въпреки това в Решение по дело Schmidberger и Решение по дело Omega, посочени по-горе, Съдът постановява, че упражняването на разглежданите основни права — съответно свободата на изразяване и свободата на събрания, както и зачитането на човешкото достойнство — не остава извън приложното поле на разпоредбите на Договора, и приема, че това упражняване трябва да бъде съвместено с изискванията относно защитените с посочения Договор права, както и да съответства на принципа на пропорционалност (вж. в този смисъл Решение по дело Schmidberger, точка 77 и Решение по дело Omega, точка 36, посочени по-горе).

47 От изложеното по-горе следва, че основният характер на правото на колективно действие не може да изключи разглежданите в главното производство колективни действия от приложното поле на член 43 ЕО.

48 Накрая FSU и ITF поддържат, че възприетите от Съда съображения в Решение по дело Albany, посочено по-горе, трябва да се приложат по аналогия към делото по главното производство, тъй като на предприеманите в рамките на колективното договаряне колективни действия са присъщи определени ограничения на свободата на установяване и на свободното предоставяне на услуги.

49 В тази връзка следва да се напомни, че в точка 59 от Решение по дело Albany, посочено по-горе, Съдът установява, че на сключените между представителните организации на работниците и работодателите колективни споразумения

са присъщи някои ограничителни последици за конкуренцията, но въпреки това решава, че постигането на преследваните с тези споразумения цели на социалната политика би било изложено на сериозен риск, ако при съвместното търсене на мерки за подобряване на условията на заетост и труд социалните партньори са задължени да прилагат член 85, параграф 1 от Договора за ЕО (понастоящем член 81, параграф 1 ЕО).

50 В точка 60 от Решение по дело Albany, посочено по-горе, Съдът прави извода, че сключените с такава цел споразумения в рамките на колективното договаряне между социалните партньори трябва поради своето естество и предмет да се смятат за изключени от приложното поле на член 85, параграф 1 от Договора.

51 Необходимо е все пак да се установи, че тези съображения не може да се прилагат спрямо изброените в дял III от посочения договор основни свободи.

52 Всъщност обратно на изтъкнатото от FSU и ITF, не може да се смята, че известно засягане на посочените основни свободи е присъщо на самото упражняване на синдикалната свобода и на правото на колективно действие.

53 В допълнение трябва да се подчертае, че ако споразумение или дейност се изключва от приложното поле на разпоредбите на Договора относно конкуренцията, от това не следва, че споразумението или дейността се изключва и от приложното поле на разпоредбите на същия Договор относно свободното движение на лица или на услуги, след като тези категории разпоредби имат различни предпоставки за прилагане (вж. в този смисъл Решение от 18 юли 2006 г. по дело Meca-Medina и Majcen/Комисия, C-519/04 P, Recueil, стр. I-6991).

54 Накрая е необходимо да се напомни, че както Съдът вече е постановил, клаузите на колективните трудови договори не са изключени от приложното поле на разпоредбите на Договора относно свободното движение на лица (Решение от 15 януари 1998 г. по дело Schöning-Kougebetopoulou, C-15/96, Recueil, стр. I-47, Решение от 24 септември 1998 г. по дело Комисия/Франция, C-35/97, Recueil, стр. I-5325 и Решение от 16 септември 2004 г. по дело Merida, C-400/02, Recueil, стр. I-8471).

55 Предвид изложеното по-горе, на първия въпрос следва да се отговори, че член 43 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип от приложното поле на този член не е изключено започнатото от синдикат или от обединение на синдикати колективно действие срещу предприятие, с цел последното да се принуди да сключи колективен трудов договор, чието съдържание може да го разубеди да се възползва от свободата на установяване.

По втория въпрос

56 С този въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 43 ЕО може да предостави на частните предприятия права, които могат да се противопоставят на синдикат или на сдружение на синдикати.

57 За да се отговори на този въпрос, следва да се напомни, че съгласно практиката на Съда отмяната между държавите-членки на пречките за свободното движение на лица и за свободното предоставяне на услуги може да бъде застрашена, ако премахването на въведените от държавите ограничения може да бъде неутрализирано от пречки, произтичащи от упражняването на правната автономия на сдружения и организации, които не са субекти на публичното право (вж. Решение по дело Walrave и Koch, точка 18, Решение по дело Bosman, точка 83, Решение по дело Deliège, точка 47, Решение по дело Angonese, точка 32 и Решение по дело Wouters и др., точка 120, посочени по-горе).

58 Освен това, както Съдът вече е постановил, фактът, че определени разпоредби на Договора са формално адресирани до държавите-членки, не изключва възможността с тях същевременно да се предоставят права на всеки частноправен субект, който е заинтересован от спазването на установените по този начин задължения, от една страна, а от друга —забраната да се накърнява основна свобода, предвидена в императивна правна норма от Договора, се налага по-специално по отношение на всички договори, с които се цели колективното уреждане на труда на наетите лица (вж. в този смисъл Решение от 8 април 1976 г. по дело Defrenne, 43/75, Recueil, стр. 455, точки 31 и 39).

59 Такива съображения обаче трябва да се прилагат и за член 43 ЕО, който утвърждава основна свобода.

60 В конкретния случай е необходимо да се установи, че както следва от точки 35 и 36 от настоящото решение, предприетите от FSU и ITF колективни действия имат за цел сключването на договор за колективно уреждане на труда на наетите от Viking лица и че двата синдиката не са субекти на публичното право, а упражняват правна автономия, която им е призната по-специално с националното право.

61 Следователно член 43 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че при обстоятелства като тези по главното производство частно предприятие може пряко да се позовава на него срещу синдикат или обединение на синдикати.

62 Това тълкуване се потвърждава между другото от съдебната практика относно разпоредбите на Договора, свързани със свободното движение на стоки, от която следва, че ограниченията може да не са въведени от държавите, а да са последица от действия на частноправни субекти или техни сдружения (вж. по

аналогия Решение от 9 декември 1997 г. по дело Комисия/Франция, C-265/95, Recueil, стр. I-6959, точка 30, както и Решение по дело Schmidberger, посочено по-горе, точки 57 и 62).

63 Тълкуването в точка 61 от настоящото решение не може да се обори и с обстоятелството, че ограничението в основата на спора, с който е сезирана препращащата юрисдикция, е резултат от упражняването на право, предоставено от националното финландско право, като в конкретния случай това е правото на колективно действие, включително правото на стачка.

64 Необходимо е да се добави, че за разлика от поддържаното в частност от ITF, от напомнената в точка 57 от настоящото решение практика на Съда не следва, че посоченото тълкуване се отнася само до квазипубличните организации и до сдруженията, упражняващи регулаторна функция и разполагащи с квазизаконодателна власт.

65 Всъщност тази съдебна практика не съдържа никакво указание, което да позволи с право да се поддържа, че тя се отнася само до сдруженията и организациите, упражняващи регулаторна функция или разполагащи с квазизаконодателна власт. Необходимо е също да се отбележи, че когато упражняват автономна власт, с която разполагат по силата на синдикалната свобода да се договарят с работодателите или с професионалните организации относно условията на труд и заплащане на работниците, синдикалните организации на работниците участват в съставянето на договорите, с които се цели колективното уреждане на труда на наетите лица.

66 Предвид тези съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 43 ЕО предоставя на частните предприятия права, които могат да се противопоставят на синдикат или на сдружение на синдикати.

По въпроси от трети до десети

67 С тези въпроси, които следва да се разгледат заедно, препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали колективни действия като разглежданите в главното производство представляват ограничения по смисъла на член 43 ЕО и ако това е така, в каква степен тези ограничения могат да бъдат обосновани.

По наличието на ограничения

68 На първо място, следва да се напомни, както многократно е правил Съдът, че свободата на установяване е един от основните принципи на Общността и че разпоредбите на Договора, които гарантират тази свобода, имат непосредствено действие след края на преходния период. Тези разпоредби осигуряват правото на установяване в друга държава-членка не само на гражданите на Общността, но и на посочените в член 48 ЕО дружества (Решение от 27 септември 1988 г. по дело Daily Mail and General Trust, 81/87, Recueil, стр. 5483, точка 15).

69 Съдът освен това приема, че макар разпоредбите на Договора относно свободата на установяване да имат за цел по-специално да осигурят национален режим в приемащата държава-членка, те също така не допускат възможност за държавата-членка по произход да препятства установяването в друга държава-членка на свои граждани или на учредени по нейното законодателство дружества, които отговарят и на определението в член 48 ЕО. Правата, гарантирани с членове 43—48 ЕО, щяха да са лишени от съдържание, ако държавата-членка по произход можеше да забранява на предприятията да напускат територията ѝ, за да се установят в друга държава-членка (вж. Решение по дело Daily Mail and General Trust, посочено по-горе, точка 16).

70 На второ място, следва да се отбележи, че съгласно практиката на Съда понятието за установяване по смисъла на посочените членове от Договора включва действителното упражняване на икономическа дейност посредством постоянен обект в друга държава-членка за неопределен период от време и че регистрацията на кораб не може да се разглежда отделно от упражняването на правото на установяване, когато корабът представлява средство за упражняването на икономическата дейност, предполагаща наличието на постоянен обект в държавата-членка по регистрацията (Решение от 25 юли 1991 г. по дело Factortame и др., C-221/89, Recueil, стр. I-3905, точки 20—22).

71 Оттук Съдът стига до извода, че условията за регистрацията на корабите не трябва да са пречка за свободата на установяване по смисъла на членове 43—48 ЕО (Решение по дело Factortame и др., посочено по-горе, точка 23).

72 В конкретния случай обаче, от една страна, не може да се оспорва, че колективно действие като планираното от FSU има за последица да направи по-непривлекателно, дори — както отбелязва препращащата юрисдикция — безполезно, упражняването от Viking на правото му на установяване, доколкото това колективно действие възпрепятства това дружество, както и дъщерното му дружество Viking Eesti, да получи в приемащата държава-членка същото третиране като другите установени в тази държава икономически оператори.

73 От друга страна, колективно действие, предприето с цел осъществяване на политиката на ITF за борба срещу регистрирането под удобен флаг, с която съгласно становището на последната се цели основно да се попречи на корабособствениците да регистрират плавателните си съдове в държава, различна от тази, на която са граждани действителните собственици на плавателните съдове, трябва да се разглежда най-малкото като ограничение на упражняването на правото на свободно установяване на Viking.

74 От това следва, че действия като разглежданите в главното производство представляват ограничения на свободата на установяване по смисъла на член 43 ЕО.

По обосноваването на ограниченията

75 От практиката на Съда следва, че ограничение на свободата на установяване не би могло да бъде допуснато, освен ако не преследва легитимна цел, съвместима с Договора, и не е обосновано с императивни съображения от обществен интерес. В такъв случай освен това е необходимо то да е в състояние да гарантира осъществяването на преследваната цел и да не надхвърля необходимото за нейното постигане (вж. по-специално Решение от 30 ноември 1995 г. по дело Gebhard, C-55/94, Recueil, стр. I-4165, точка 37 и Решение по дело Bosman, посочено по-горе, точка 104).

76 ITF, поддържана по-специално от германското правителство, Ирландия и финландското правителство, изтъква, че разглежданите в главното производство ограничения били обосновани, тъй като били необходими, за да се гарантира защитата на основно право, признато от общностното право, и тъй като имали за цел защита на правата на работниците, която представлявала императивно съображение от обществен интерес.

77 В тази връзка следва да се отбележи, че правото на колективно действие с цел защита на работниците съставлява законен интерес, който по принцип може да обоснове ограничаването на една от основните свободи, гарантирани от Договора (вж. в този смисъл Решение по дело Schmidberger, посочено по-горе,

точка 74), и че защитата на работниците е сред признатите от Съда императивни съображения от обществен интерес (вж. по-специално Решение от по дело Arblade и др., C-369/96 и C-376/96, Recueil, стр. I-8453, точка 36, Решение от 15 март 2001 г. по дело Mazzoleni и ISA, C-165/98, Recueil, стр. I-2189, точка 27 и Решение от по дело Finalarte и др., C-49/98, C-50/98, C-52/98—C-54/98 и C-68/98—C-71/98, Recueil, стр. I-7831, точка 33).

78 Следва да се добави, че по смисъла на член 3, параграф 1, букви в) и й) ЕО дейността на Общността включва не само „вътрешен пазар, характеризиращ се с отмяната между държавите-членки на пречките за свободно движение на стоки, хора, услуги и капитали", но и „политика в социалната област". Член 2 ЕО всъщност посочва, че Общността има за задача в частност да насърчава „хармоничното, балансирано и устойчиво развитие на икономическите дейности" и „високата степен на заетост и социална закрила".

79 След като Общността преследва не само икономическа, но и социална цел, правата, произтичащи от разпоредбите на Договора относно свободното движение на стоки, лица, услуги и капитали, трябва да се претеглят спрямо преследваните от социалната политика цели, сред които съгласно член 136, първа алинея ЕО са именно подобряването на условията на живот и труд, така че да се постигне тяхното хармонизиране, докато се осъществява подобряването им, осигуряване на подходяща социална закрила и социален диалог.

80 В конкретния случай препращащата юрисдикция е длъжна да провери дали целите, преследвани от FSU и ITF с колективното действие, се отнасят до защитата на работниците.

81 В тази връзка, на първо място, макар че предприетото от FSU колективно действие за защита на работните места и на условията на труд на членовете на синдиката, които могат да бъдат засегнати от промяната на флага на „Rosella“, може на пръв поглед основателно да изглежда включено в целта за защита на работниците, все пак това схващане не може да се поддържа, ако се установи, че разглежданите работни места или условия на труд не са изложени на риск или сериозно застрашени.

82 Именно такъв би бил случаят, ако се окаже, че посоченото в десетия въпрос на препращащата юрисдикция задължение от правна гледна точка има същия обвързващ характер, както разпоредбите на колективно споразумение, и ако е от естество да гарантира на работниците спазването на законовите разпоредби и запазването в сила на разпоредбите на колективния трудов договор, уреждащи трудовите им правоотношения.

83 Доколкото от акта за препращане не става ясно какъв е правният обхват, който е необходимо да се признае на задължение като посоченото в десетия въпрос, препращащата юрисдикция трябва да определи дали работните места или условията на труд на членовете на посочения синдикат, които могат да бъдат засегнати от промяната на флага на „Rosella“, са изложени на риск или сериозно застрашени.

84 В случай че въз основа на тази проверка стигне до извода, че в делото, с което е сезирана, работните места и условията на труд на членовете на FSU, които могат да бъдат засегнати от промяната на флага на „Rosella“, действително са изложени на риск или сериозно застрашени, препращащата юрисдикция трябва да провери и дали започнатото от този синдикат колективно действие е в състояние да гарантира осъществяването на преследваната цел и дали не надхвърля необходимото за нейното постигане.

85 В тази връзка следва да се напомни, че макар в крайна сметка националният съд, който единствен е компетентен да преценява фактите и да тълкува националното законодателство, да трябва да определи дали и в каква степен посоченото колективно действие съответства на тези изисквания, Съдът, който трябва да бъде полезен на националния съд със своя отговор, е компетентен да даде указания, изведени от преписката по делото по главното производство, както и от представените пред него писмени и устни становища — указания от такова естество, че да позволят на националния съд да се произнесе по конкретния спор, с който е сезиран.

86 Що се отнася до въпроса дали в делото по главното производство водените от FSU действия са подходящи за постигането на преследваните цели, следва да се напомни, че безспорно колективните действия, както и колективното договаряне и колективните трудови договори могат при определени обстоятелства по дадено дело да представляват за синдикатите едно от основните средства за защита на интересите на техните членове (ЕСПЧ, Решение по дело Syndicat national de la police belge с/у Белгия от 27 октомври 1975 г., серия A № 19 и Решение по дело Wilson, National Union of Journalists и др. с/у Обединеното кралство от 2 юли 2002 г., Recueil des arrêts et décisions 2002-V, § 44).

87 Що се отнася до въпроса дали колективното действие, разглеждано в главното производство, не надхвърля необходимото за постигането на преследваната цел, препращащата юрисдикция трябва в частност да изследва, от една страна, дали съгласно националното законодателство и приложимите спрямо това действие колективни трудови договори FSU не е разполагал с други средства, които в по-малка степен ограничават свободата на установяване, за да доведе до успешен край колективното договаряне с Viking, и от друга страна, дали синдикатът е изчерпал тези средства, преди да започне такова действие.

88 Що се отнася на второ място до колективните действия, целящи да осигурят осъществяването на водената от ITF политика, следва да се подчертае, че доколкото тази политика възпрепятства корабособствениците да регистрират

плавателните си съдове в държава-членка, различна от тази, чиито граждани са действителните собственици на плавателните съдове, ограниченията на свободата на установяване, които произтичат от такива действия, не могат да бъдат обективно обосновани. Необходимо е все пак да се подчертае, че както се отбелязва в акта за препращане, посочената политика има за цел и защитата и подобряването на условията на труд на моряците.

89 Въпреки това, както следва от представената на Съда преписка, в рамките на политиката си за борба срещу регистрирането под удобен флаг ITF е длъжна по искане на някой от членовете си да предизвика солидарно действие срещу действителния собственик на плавателен съд, регистриран в държава-членка, различна от тази, чийто гражданин е собственикът, независимо дали упражняването от последния на правото му на свободно установяване може да има вредни последици за заетостта или условията на труд на наетите от него лица. Както поддържа Viking в хода на съдебното заседание, без да бъде опровергано по този въпрос от ITF, политиката, според която правото на колективно договаряне трябва да принадлежи само на синдикатите от държавата, чийто гражданин е действителният собственик на плавателния съд, се прилага и когато последният е регистриран в държава, гарантираща на работниците по-висока социална защита от тази, с която те биха се ползвали в първата държава.

90 Предвид тези съображения на въпроси от трети до десети следва да се отговори, че член 43 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че колективни действия като разглежданите по главното производство, които имат за цел да се принуди предприятие със седалище в определена държава-членка да сключи колективен трудов договор със синдикат, установен в тази държава-членка, и да прилага съдържащите се в договора клаузи спрямо наетите лица в установено в друга държава-членка дъщерно дружество на посоченото предприятие, представляват ограничения по смисъла на посочения член. Тези ограничения по принцип могат да се обосноват със защитата на императивно съображение от обществен интерес като защитата на работниците, при условие че се установи, че могат да гарантират осъществяването на преследваната легитимна цел и не надхвърлят необходимото за постигането ѝ.

По съдебните разноски

91 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) Член 43 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че по принцип от приложното поле на този член не е изключено започнатото от синдикат или от обединение на синдикати колективно действие срещу частно предприятие, с цел последното да се принуди да сключи колективен трудов договор, чието съдържание може да го разубеди да се възползва от свободата на установяване.

2) Член 43 ЕО предоставя на частните предприятия права, които могат да се противопоставят на синдикат или на сдружение на синдикати.

3) Член 43 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че колективни действия като разглежданите по главното производство, които имат за цел да се принуди частно предприятие със седалище в определена

държава-членка да сключи колективен трудов договор със синдикат, установен в тази държава-членка, и да прилага съдържащите се в договора клаузи спрямо наетите лица в установено в друга държава-членка дъщерно дружество на посоченото предприятие, представляват ограничения по смисъла на посочения член.

Тези ограничения по принцип могат да се обосноват със защитата на императивно съображение от обществен интерес като защитата на работниците, при условие че се установи, че могат да гарантират осъществяването на преследваната легитимна цел и не надхвърлят необходимото за постигането ѝ**.**

Подписи